

Dissosiasjon og relasjonstraumer. Integrering av det splittede jeg

Svein Gran

Psykologspesialist, poliklinikkleder på Sola DPS

Trine Anstrop, Kirsten Benum og Marianne Jakobsen (red.) | **Dissosiasjon og relasjonstraumer. Integrering av det splittede jeg** Universitetsforlaget, 2006 Kr 349. 304 sider

Den første setningen i denne boken uttrykker nøyaktig det jeg tenkte da jeg fikk se den: «Dette er første gang det er skrevet en bok om traumer og dissosiasjon på norsk, av norske fagfolk og ut fra norske erfaringer.» Og jeg vil tilføye: «Endelig!»

Det er en stadig voksende internasjonale litteratur om traumereaksjoner og dissosiasjon. Her i Norge har interessen vært stor i mange år. I Stavanger, Oslo og andre steder har det vært arrangert konferanser og workshops både om nyere forskning, teorigrunnlag og behandling.

Med denne boken er teori og ny kunnskap presentert på norsk og rikt illustrert med eksempler fra virkeligheten i norsk psykisk helsevern. Øvrige bidragsyttere er Eva Dalsgaard Axelsen, Wenche Fjeldstad, Eileen C. Lund, Judith van der Weele og Ellen Wessel, samt Ellert Nijenhuis, Onno van der Hart og Kathy Steele.

I bokens første del tar forfatterne for seg teori og ny kunnskap om fenomenet dissosiasjon og relasjonstraumer. Utgangspunktet er en definisjon av mennesket som relasjonelt, meningsskapende og verdighetssøkende. Med dette utgangspunktet presenteres i første kapittel en forståelse av traumer og dissosiasjon i et tilknytningsperspektiv. Det legges vekt på at terapi må være både støttende, byggende og bearbeidende, da tidlig traumatisering fra nære omsorgspersoner kan

ødelegge trygghetsreguleringssystemet og personens evne til å bruke relasjoner til å etablere trygghet. Fremstillingen blir styrket av utallige små sitater fra klienter som står som illustrasjoner i teksten.

Videre får vi et kapittel som sammenfatter nyere kunnskap fra nevrobiologisk forskning som kan belyse mekanismene i traumereaksjoner, og et kapittel som tar for seg hvordan hukommelsen fungerer ved senvirkninger etter traumer. Disse hver for seg litt ulike innfallsvinklene blir sammenfattet i en artikkel av Ellert Nijenhuis, Onno van der Hart og Kathy Steele som er oversatt av redaksjonen, og som har fått tittelen «Traumerelatert strukturell dissosiasjon av personligheten». Det er en forståelsesramme som trekker en linje fra Janets opprinnelige begrep om dissosiasjon til nåtidens nevrobiologiske forskningsfunn, med et rikt tilfang av erfaringer fra praksis og behandlingsforskning.

Til slutt i denne delen har redaktørene skrevet et kritisk innspill til diagnostisering av dissosiative lidelser. De poengterer at alle pasientgrupper, uavhengig av diagnose, kan ha opplevd traumatiske påkjenninger, krenkelser og andre alvorlige brudd i relasjoner. Forfatterne viser til forslag for utbedring av dagens diagnosekategorier som bedre kan hjelpe oss til å gjenkjenne fenomener forbundet med traumereaksjoner og i neste omgang være retningsgivende for intervensjoner.

Bokens andre del omhandler terapien. Gjennom syv kapitler får vi et grundig og mangfoldig innblikk i både teori og forskning om behandling, og mengdevis av personlige erfaringer fra terapirommet. Det er en igjen oversatt artikkel av Ellert Nijenhuis et al. som samler trådene. I artikkelen beskrives en terapiprosess som baserer seg på at terapeuten forstår traumatisering som en prosess, der klienten har ulike behov avhengig av hvor han eller hun er i denne prosessen: faseorientert behandling. Deretter kommer utdypende artikler om de ulike behandlingsfasene, ulike metoder og kliniske intervensjoner. Til slutt kommer en artikkel som tar for seg terapeuters reaksjoner i møte med denne klientgruppen, om våre egne belastninger og beskyttelsesmuligheter.

Boken baserer seg på teorien om strukturell dissosiasjon av personligheten og fasebasert behandling ifølge Ellert Nijenhuis, Onno van der Hart og Kathy Steele. Men bærebjelken er likevel forfatternes egne erfaringer fra terapi med alvorlig traumatiserte pasienter. Dette gjør den til en bok av og for klinikere. Den kan leses som en samling av enkeltstående artikler, men har likevel en klar struktur og logisk progresjon. Appendiksdelen inneholder tre nyttige sjekklister og tester samt et kort arbeidsprogram om følelser utarbeidet av Kirsten Benum og Per Isdal.